

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

14 януари 2021 година *

„Преюдициално запитване — Член 17 от Хартата на основните права на Европейския съюз — Право на собственост — Член 47 от Хартата на основните права — Право на ефективни правни средства за защита — Рамково решение 2005/212/ПВР — Конфискация на облаги, средства и имущество от престъпления — Директива 2014/42/ЕС — Обезпечаване и конфискация на средства и облаги от престъпна дейност в Европейския съюз — Национална правна уредба, която предвижда отнемане в полза на държавата на имущество, използвано за извършване на престъпление митническа контрабанда — Имущество, принадлежащо на добросъвестно трето лице“

По дело C-393/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Апелативен съд Пловдив (България) с акт от 16 май 2019 г., постъпил в Съда на 21 май 2019 г., в рамките на наказателното производство срещу

ОМ,

в присъствието на:

Окръжна прокуратура Хасково

Апелативна прокуратура Пловдив

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: J.-C. Bonichot, председател на състава, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (докладчик) и N. Jääskinen, съдии,

генерален адвокат: M. Campos Sánchez-Bordona,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Окръжна прокуратура Хасково, от В. Радева-Ранчева, в качеството на представител,
- за Апелативна прокуратура Пловдив, от Ив. Перпелов, в качеството на представител,

* Език на производството: български.

- за гръцкото правителство, от М. Tassopoulou, S. Charitaki и А. Magrippi, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от Й. Маринова и R. Troosters, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 25 юни 2020 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 17, параграф 1 и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на наказателно производство, образувано срещу ОМ, във връзка с отнемане, вследствие на осъждането му за квалифицирана митническа контрабанда, на използвано за извършване на посоченото престъпление имущество, принадлежащо на добросъвестно трето лице.

Правна уредба

Правото на Съюза

Рамково решение 2005/212/ПВР

- 3 Съображение 3 от Рамково решение 2005/212/ПВР на Съвета от 24 февруари 2005 година относно конфискация на облаги, средства и имущество от престъпления (ОВ L 68, 2005 г., стр. 49; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 147) гласи:

„Съгласно параграф 50, буква б) от Виенския план за действие най-късно пет години след влизане в сила на Договора от Амстердам трябва да се развият и сближат, когато е необходимо, националните разпоредби за запориране и конфискация на облагите от престъпленията при зачитане правата на добросъвестни трети лица“.

- 4 Съгласно член 1, трето и четвърто тире от това рамково решение, озаглавен „Определения“:

„По смисъла на настоящото рамково решение:

– [...]

- „средства на престъплението“ означава всички предмети, които по някакъв начин изцяло или частично са използвани или следва да бъдат използвани за извършване на едно или няколко престъпления;
- „конфискация“ означава наказание или мярка, които са постановени от съд след производство, което се отнася за едно или няколко престъпления, или които водят до окончателно отнемане на имущество“.

- 5 Член 2 от същото рамково решение, озаглавен „Конфискация“, гласи:

„1. Всяка държава членка взема необходимите мерки, за да направи възможно конфискуването, изцяло или частично, на средства на престъплението и облаги от престъпление, за които се предвижда наказание лишаване от свобода над една година, или на имущество, чиято стойност отговаря на тези облаги.

2. Във връзка с данъчни престъпления държавите членки могат да прилагат процедури, които са различни от наказателното производство, за да отнемат от извършителите облагите от престъплението“.

- 6 Съгласно член 4 от същото рамково решение, озаглавен „Правни средства за защита“:

„Всяка държава членка предприема необходимите мерки, за да гарантира, че заинтересованите страни, които са засегнати от мерките по членове 2 и 3, разполагат с ефективни правни средства за защита на правата си“.

Директива 2014/42/ЕС

- 7 Съображения 9, 33 и 41 от Директива 2014/42/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 година за обезпечаване и конфискация на средства и облаги от престъпна дейност в Европейския съюз (ОВ L 127, 2014 г., стр. 39 и поправка в ОВ L 138, 2014 г., стр. 114) гласят:

„(9) Настоящата директива цели да измени и разшири разпоредбите на рамкови решения 2001/500/ПВР [на Съвета от 26 юни 2001 година относно прането на пари, идентифицирането, проследяването, замразяването, изземването и конфискацията на средствата и приходите от престъпна дейност (ОВ L 182, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 175)] и 2005/212/ПВР. Тези рамкови решения следва да бъдат частично заменени по отношение на държавите членки, обвързани от настоящата директива.

[...]

(33) Настоящата директива засяга в значителна степен правата на лицата, не само на заподозрените лица или обвиняемите, но и на трети лица, които не са обект на наказателно преследване. Следователно е необходимо да бъдат предвидени специални гаранции и правни средства за защита, за да се гарантира спазването на техните основни права при прилагането на настоящата директива. Това включва правото на трети лица, които твърдят, че са собственици на въпросното имущество или че притежават други вещни права („ius in re“) като право на плодopolзване, да бъдат изслушани. Решението за обезпечаване на имущество се съобщава на засегнатото лице по най-бързия начин след неговото изпълнение. Независимо от това компетентните органи могат да отложат съобщаването на такива решения на засегнатото лице поради съображения, свързани с разследването.

[...]

(41) Доколкото целта на настоящата директива, а именно да се улесни конфискацията на имущество при наказателни дела, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки, а може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от

Договора за Европейския съюз (ДЕС). В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тази цел“.

- 8 Член 2 от тази директива, озаглавен „Определения“, предвижда:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

- 3) „средства на престъплението“ означава всяко имущество, което е използвано или се е предвиждало да бъде използвано, по какъвто и да е начин, изцяло или частично, за извършване на престъпление или престъпления;
- 4) „конфискация“ означава окончателно отнемане на имущество, постановено от съд във връзка с престъпление;

[...]“.

- 9 Член 3 от посочената директива, озаглавен „Обхват“, гласи:

„Настоящата директива се прилага за престъпления, попадащи в обхвата на:

- а) Конвенцията, съставена въз основа на член К.3, параграф 2, буква в) от Договора за Европейския съюз, относно борбата с корупцията, в която са замесени длъжностни лица на Европейските общности или длъжностни лица на държавите — членки на Европейския съюз [...];
- б) Рамково решение 2000/383/ПВР на Съвета от 29 май 2000 г. за повишаване на защитата чрез наказателни и други санкции срещу подправянето във връзка с въвеждането на еврото [(ОВ L 140, 2000 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 139)];
- в) Рамково решение 2001/413/ПВР на Съвета от 28 май 2001 г. относно борбата с измамата и подправянето на платежни средства, различни от парите в брой [(ОВ L 149, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 7, стр. 121)];
- г) Рамково решение 2001/500/ПВР на Съвета от 26 юни 2001 г. относно прането на пари, идентифицирането, проследяването, замразяването, изземването и конфискацията на средствата и приходите от престъпна дейност [(ОВ L 182, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 175)].
- д) Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно борбата срещу тероризма [(ОВ L 164, 2002 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 252)];
- е) Рамково решение 2003/568/ПВР на Съвета от 22 юли 2003 г. относно борбата с корупцията в частния сектор [(ОВ L 192, 2003 г., стр. 54; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 122)];
- ж) Рамково решение 2004/757/ПВР на Съвета от 25 октомври 2004 г. за установяване на минималните разпоредби относно съставните елементи на наказуемите деяния и прилаганите наказания в областта на трафика на наркотици [(ОВ L 335, 2004 г., стр. 8; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 66)];

- з) Рамково решение 2008/841/ПВР на Съвета от 24 октомври 2008 г. относно борбата с организираната престъпност [(ОВ L 300, 2008 г., стр. 42)];
- и) Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета [(ОВ L 101, 2011 г., стр. 1)];
- й) Директива 2011/93/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета [(ОВ L 335, 2011 г., стр. 1)];
- к) Директива 2013/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12 август 2013 г. относно атаките срещу информационните системи и за замяна на Рамково решение 2005/222/ПВР на Съвета [(ОВ L 218, 2013 г., стр. 8)],

както и всички други правни инструменти, ако в тези инструменти изрично се предвижда настоящата директива да се прилага към престъпления, хармонизирани с тях“.

- 10 Член 12 от Директива 2014/42, озаглавен „Транспониране“, предвижда в параграф 1:

„Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, до 4 октомври 2016 г. Те изпращат незабавно на Комисията текстовете на тези разпоредби“.

- 11 Член 14 от тази директива, озаглавен „Замяна на Съвместно действие 98/699/ПВР и на някои разпоредби от рамкови решения 2001/500/ПВР и 2005/212/ПВР“, предвижда:

„1. Съвместно действие 98/699/ПВР [от 3 декември 1998 година, прието от Съвета на основание член К.3 от Договора за Европейски съюз, относно прането на пари, идентифициране, издирване, замразяване, изземване и конфискация на средствата и облагите от престъпление (ОВ L 333, 1998 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 67)], член 1, буква а) и членове 3 и 4 от Рамково решение 2001/500/ПВР и първите четири тирета от член 1, както и член 3 от Рамково решение 2005/212/ПВР се заменят с настоящата директива по отношение на държавите членки, обвързани с настоящата директива, без да се засягат задълженията на тези държави членки, свързани с крайния срок за транспониране на рамковите решения в националното право.

2. По отношение на държавите членки, обвързани с настоящата директива, позоваванията на Съвместно действие 98/699/ПВР и на разпоредбите на рамкови решения 2001/500/ПВР и 2005/212/ПВР, посочени в параграф 1, се считат за позовавания на настоящата директива“.

Българското право

- 12 Съгласно член 37, алинея 1 от Наказателния кодекс (наричан по-нататък „НК“):

„Наказанията са:

[...]

3. конфискация на налично имущество;

[...]“.

13 Съгласно член 242, алинея 1 от НК квалифицираната контрабанда се наказва с лишаване от свобода от три до десет години и с глоба в размер от 20 000 до 100 000 лева (BGN) (около 10 226—51 130 EUR).

14 Член 242, алинеи 7 и 8 от НК гласят:

„(7) [...] Предметът на контрабандата се отнема в полза на държавата, независимо чия собственост е, а ако липсва или е отчужден, присъжда се неговата равностойност по съответни държавни цени на дребно.

(8) [...] Превозното или преносното средство, послужило за превозването или пренасянето на стоките, предмет на контрабандата, се отнема в полза на държавата и когато не е собственост на дееца освен ако стойността му явно не съответствува на тежестта на престъплението“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

15 Към момента на настъпване на фактите по главното производство ОМ, нает като шофьор от установено в Турция транспортно дружество, извършва международен превоз с влекач и ремарке, собственост на това дружество.

16 На 11 юни 2018 г., когато се подготвя да извърши превоз между Истанбул (Турция) и Делменхорст (Германия), ОМ приема направеното му от едно лице предложение да превози незаконно, срещу възнаграждение, 2940 антични монети в Германия.

17 На 12 юни 2018 г., след като преминава границата между Турция и България, на ОМ е извършена митническа проверка, при която са открити монетите, укрити във влекача.

18 Античните монети, чиято стойност е оценена от археологическата и нумизматична експертиза на 73 500 лева (около 37 600 EUR), влекачът, ремаркетото, контактният ключ и регистрационните им талони били иззети и приобщени като веществени доказателства за предполагаемото престъпление.

19 В хода на разследването управителят на турското дружество, работодател на ОМ, иска връщане на влекача и ремаркетото, като изтъква, че посоченото дружество няма никакво отношение към престъплението и че връщането на посочените вещи не би затруднило разследването. Тази молба е отхвърлена от наблюдаващия прокурор, с мотива че съгласно българското право веществените доказателства се пазят до приключване на наказателното производство и че връщането им би затруднило разследването. Управителят обжалва решението за отказ пред Окръжен съд Хасково (България), който го потвърждава с определение от 19 октомври 2018 г., което не подлежи на обжалване.

20 С присъда от 22 март 2019 г. ОМ е осъден от Окръжен съд Хасково за квалифицирана митническа контрабанда на три години лишаване от свобода и глоба в размер на 20 000 BGN (около 10 200 EUR). Античните монети и влекачът са отнети в полза на държавата съответно на основание член 242, алинея 7 и член 242, алинея 8 от НК. Ремаркетото, което не е пряко свързано с извършването на престъплението, е върнато на дружеството работодател на ОМ.

21 ОМ обжалва присъдата пред Апелативен съд Пловдив в частта, в която е постановено отнемане на влекача в полза на държавата, като твърди, че това отнемане противоречи по-специално на разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС и Хартата.

- 22 Запитващата юрисдикция отбелязва, че предвиденото в член 242, алинея 8 от НК отнемане в полза на държавата на превозното средство, послужило за превоз на предмета на контрабандата, несъмнено е задължителна последица от извършването на престъплението контрабанда, но не представлява наказание, за разлика от конфискацията на имуществото на виновния по член 37, алинея 1, точка 3 от НК.
- 23 Тази юрисдикция обаче има съмнения относно съвместимостта на член 242, алинея 8 от НК, приет преди присъединяването на Република България към Европейския съюз на 1 януари 2007 г., с разпоредбите на правото на Съюза, и по-специално с член 17, параграф 1 и член 47 от Хартата.
- 24 По-специално, посочената юрисдикция счита, че предвиденото в тази разпоредба отнемане в полза на държавата, включително в случаите, когато превозното средство, послужило за превозване на предмета на контрабандата, не е собственост на дееца, може да доведе до дисбаланс между интереса на третото лице собственик, неучаствало и несвързано по какъвто и да е начин с престъплението, и интереса на държавата да отнеме това имущество, тъй като е използвано за извършване на престъплението.
- 25 В това отношение запитващата юрисдикция се позовава на решение на Европейския съд по правата на човека от 13 октомври 2015 г. по дело *Ünsped Paket Servisi SaN. Ve TIC. A. Ş. c/y* България (СЕ:ЕCHR:2015:1013JUD000350308), в което този съд приема, че отнемането на основание член 242, алинея 8 от НК на камион, собственост на дружество, установено в Турция, противоречи на член 1 от Протокол № 1 към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г., чието съдържание е идентично с това на член 17, параграф 1 от Хартата. Всъщност този съд отбелязва, че дружеството — собственик на камиона, е било лишено от достъп до правосъдие, тъй като в националното производство не му е дадена възможност да изложи гледната си точка, така че не е бил гарантиран баланс между всички интереси.
- 26 В този контекст запитващата юрисдикция посочва, че съгласно съображение 33 от Директива 2014/42, доколкото тя засяга в значителна степен правата на лицата, е необходимо да бъдат предвидени специални гаранции и правни средства за защита, за да се гарантира спазването на основните права на тези лица, а именно не само на заподозрените лица или обвиняемите, но и на трети лица, които не са обект на наказателно преследване, и че това включва правото на трети лица, които твърдят, че са собственици на въпросното имущество, да бъдат изслушани.
- 27 При тези условия Апелативен съд Пловдив решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Дали член 17, § 1 от [Хартата] трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска, заради компрометиране на точния баланс между обществен интерес и изискването за защита на правото на собственост, национална правна уредба като тази по чл. 242, ал. 8 от [НК], предвиждаща отнемане в полза на държавата на послужилото за извършване на квалифицирана митническа контрабанда превозно средство, собственост на трето лице, което не е знаело, нито е трябвало и можело да знае за извършване на престъплението от страна на свой служител?
- 2) Дали чл. 47 от [Хартата] трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба като тази по чл. 242, ал. 8 от [НК], даваща възможност да бъде отнето превозно средство, собственост на лице, което не съвпада с лицето, извършило престъплението, без на лицето - собственик да бъде осигурен пряк достъп до правосъдие с цел излагане на гледната му точка?“.

Относно компетентността на Съда

- 28 Апелативна прокуратура Пловдив и гръцкото правителство твърдят, че Съдът няма компетентност да отговори на преюдициалните въпроси, тъй като разглежданото в главното производство национално законодателство е извън приложното поле на правото на Съюза. Те изтъкват по-специално че националният съд не се позовава на нито една разпоредба от правото на Съюза, която позволява да се установи достатъчна връзка между спора по главното производство и правото на Съюза.
- 29 В това отношение следва да се отбележи, че в преюдициалните въпроси се посочват изрично само разпоредби на Хартата, а именно член 17 относно правото на собственост и член 47 относно правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес.
- 30 Следва да се припомни, че приложното поле на Хартата спрямо действията на държавите членки е определено в член 51, параграф 1 от същата, съгласно който разпоредбите на Хартата се отнасят за държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза (решение от 6 октомври 2015 г., *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, т. 25 и цитираната съдебна практика).
- 31 Член 51, параграф 1 от Хартата потвърждава постоянната практика на Съда, съгласно която основните права, гарантирани в правния ред на Съюза, трябва да се прилагат във всички случаи, уреждани от правото на Съюза, но не и извън тези случаи (решение от 6 октомври 2015 г., *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, т. 26 и цитираната съдебна практика).
- 32 Когато обаче дадено правно положение не попада в приложното поле на правото на Съюза, Съдът няма компетентност да го разгледа и евентуално посочените разпоредби на Хартата сами по себе си не биха могли да учредят такава компетентност (решение от 6 октомври 2015 г., *Delvigne*, C-650/13, EU:C:2015:648, т. 27 и цитираната съдебна практика).
- 33 Ето защо следва да се определи дали положение като разглежданото в главното производство, в което имуществото на трето лице е отнето в полза на съответната държава членка с мотива, че е било използвано при извършване на престъпление, попада в приложното поле на правото на Съюза.
- 34 В настоящия случай в преюдициалното си запитване запитващата юрисдикция се позовава на Директива 2014/42, която, както уточнява съображение 41 от нея, налага задължения на държавите членки с цел да се улесни конфискацията на имущество по наказателни дела.
- 35 Разглежданото в главното производство престъпление контрабанда обаче не е сред тези, за които се прилага тази директива съгласно член 3 от нея, така че предметът на разглежданото национално производство не попада в материалното приложно поле на посочената директива.
- 36 В това отношение следва да се посочи, че Директива 2014/42 заменя частично Рамково решение 2005/212, което също както тази директива се отнася до конфискацията на средствата и облагите от престъпление. Всъщност съгласно съображение 9 от посочената директива тя има за цел да измени и разшири разпоредбите по-специално на това рамково решение.
- 37 По-конкретно от член 14, параграф 1 от Директива 2014/42 следва, че тя заменя само първите четири тирета на член 1, както и член 3 от Рамково решение 2005/212 по отношение на обвързаните с тази директива държави членки, вследствие на което членове 2, 4 и 5 от това рамково решение остават в сила след приемането на посочената директива (вж. в този смисъл решение от 19 март 2020 г., „Агро Ин 2001“, C-234/18, EU:C:2020:221, т. 48).

- 38 В това отношение трябва да се отбележи, че член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212 предвижда по-общо, отколкото в Директива 2014/42, че „[в]сяка държава членка взема необходимите мерки, за да направи възможно конфискуването, изцяло или частично, на средства на престъплението и облаги от престъпление, за които се предвижда наказание лишаване от свобода над една година, или на имущество, чиято стойност отговаря на тези облаги“.
- 39 В случая разглежданото в главното производство престъпление квалифицирана контрабанда се наказва с лишаване от свобода от три до десет години, към което се добавя възможността да се отнеме в полза на държавата транспортното средство, използвано за превоз на стоката, предмет на контрабандата, в съответствие с член 242, алинея 8 от НК.
- 40 С оглед на това разпоредбите на Рамково решение 2005/212 несъмнено спадат към разпоредбите от правото на Съюза, които предвид предмета на спора в главното производство и предоставената от запитващата юрисдикция информация Съдът трябва да вземе предвид, за да даде полезен отговор на поставените му въпроси. Следователно правното положение в главното производство попада в приложното поле на правото на Съюза, и по-специално на това рамково решение.
- 41 Освен това последното предвижда, съответно в членове 2 и 4, правила относно конфискацията на „средства на престъплението и облаги от престъпление“ и относно правните средства за защита, с които трябва да разполагат лицата, засегнати от мярка за конфискация. От това следва, че с въпросите си, които се отнасят до законосъобразността на конфискацията на имущество, принадлежащо на добросъвестно трето лице, както и до правните средства за защита, които трябва да бъдат предоставени на трето лице, засегнато от мярка за конфискация, запитващата юрисдикция всъщност иска да получи тълкуване на посочените разпоредби от Рамково решение 2005/212 във връзка с членове 17 и 47 от Хартата.
- 42 Следователно Съдът е компетентен да отговори на отправеното преюдициално запитване.

По първия въпрос

- 43 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212 във връзка с член 17, параграф 1 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която позволява конфискация на средство, използвано за извършване на престъпление квалифицирана контрабанда, когато това средство принадлежи на трето добросъвестно лице.
- 44 В това отношение най-напред следва да се отбележи, че понятието „конфискация“ е определено в член 1, четвърто тире от Рамково решение 2005/212.
- 45 Както обаче следва от точка 37 от настоящото решение, разпоредбата на член 1, четвърто тире е заменена с Директива 2014/42 по отношение на държавите членки, които тази директива обвързва.
- 46 В настоящия случай, доколкото фактите по главното производство са настъпили след срока за транспониране на Директива 2014/42, определен на 4 октомври 2016 г., в съответствие с член 12, параграф 1 от нея, в случай като разглеждания в главното производство, за да се определи понятието „конфискация“, следва да се вземе предвид посочената директива.
- 47 Съгласно член 2, точка 4 от тази директива понятието „конфискация“ се определя като „окончателно отнемане на имущество, постановено от съд във връзка с престъпление“.

- 48 От текста на тази разпореда следва, че в този контекст е без съществено значение дали конфискацията представлява наказание по наказателното право. Така мярка като разглежданата в главното производство, която води до окончателно отнемане на имущество, постановено от съд във връзка с престъпление, попада в обхвата на посоченото понятие „конфискация“.
- 49 По-нататък, член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212 предвижда, че всяка държава членка взема необходимите мерки, за да направи възможно конфискуването, изцяло или частично, на средства на престъплението и облаги от престъпление, за които се предвижда наказание лишаване от свобода над една година, или на имущество, чиято стойност отговаря на тези облаги.
- 50 В това отношение е вярно, че тази разпореда не посочва изрично лицето, чието имущество може да бъде предмет на мярка за конфискация. Тя споменава само „средства“, свързани с престъпление, без да е необходимо да се определя кой ги държи или притежава.
- 51 Член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212 обаче трябва да се тълкува с оглед на съображение 3 от това рамково решение, съгласно което правата на добросъвестните трети лица трябва да се зачитат. От това следва, че по принцип разпоредбите на посоченото рамково решение се прилагат и по отношение на конфискацията на принадлежащо на трети лица имущество, като изискват по-специално правата на тези лица да бъдат защитени, когато са добросъвестни.
- 52 В този контекст следва да се вземе предвид член 17, параграф 1 от Хартата, който предвижда по-специално че всеки има право да се ползва от собствеността на имуществото, което е придобил законно, да го ползва и да се разпорежда с него.
- 53 Несъмнено гарантираното с тази разпореда право на собственост не е абсолютно. Всъщност съгласно член 52, параграф 1 от Хартата могат да бъдат налагани ограничения на упражняването на признатите от нея права и свободи, при условие че тези ограничения действително отговарят на преследваните от Съюза цели от общ интерес и че не представляват по отношение на преследваната цел непропорционална и нетърпима намеса, която би могла да накърни самата същност на така гарантираното право (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2020 г., *Adusbef и Federconsumatori*, C-686/18, EU:C:2020:567, т. 85 и цитираната съдебна практика).
- 54 В настоящия случай в писменото си становище Апелативна прокуратура Пловдив посочва, че целта на разглежданата в главното производство национална правна уредба е да се възпрепятства, в общ интерес, незаконният внос на стоки в страната.
- 55 Предвид значителното засягане на правата на лицата, до което води конфискацията на имущество, а именно окончателно отнемане на правото на собственост върху него, следва да се отбележи, че що се отнася до добросъвестното трето лице, което не е знаело и не е могло да знае, че имуществото му е използвано за извършване на престъпление, подобна конфискация представлява, по отношение на преследваната цел, непропорционална и нетърпима намеса, която засяга самата същност на неговото право на собственост.
- 56 Ето защо се налага изводът, че национална правна уредба като разглежданата в главното производство не зачита правото на собственост, гарантирано в член 17, параграф 1 от Хартата, доколкото предвижда, че използването за извършването на престъпление квалифицирана контрабанда имущество на добросъвестно трето лице може да бъде предмет на мярка за конфискация.
- 57 При тези условия следва да се приеме, че в рамките на член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212 конфискацията не може да обхване имуществото на добросъвестните трети лица.

- 58 С оглед на гореизложените съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212 във връзка с член 17, параграф 1 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която позволява конфискация на средство, използвано за извършване на престъпление квалифицирана контрабанда, когато това средство принадлежи на трето добросъвестно лице.

По втория въпрос

- 59 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 4 от Рамково решение 2005/212 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която позволява в наказателно производство да се конфискува имущество, принадлежащо на лице, различно от извършителя на престъплението, без това лице да разполага с ефективни правни средства за защита.
- 60 Следва да се отбележи, че член 4 от това рамково решение предвижда задължение за всяка държава членка да приеме необходимите мерки, за да гарантира, че засегнатите от мерките по членове 2 и 3 от него лица разполагат с ефективни правни средства за защита на правата си.
- 61 Предвид общия характер на текста на член 4 от Рамково решение 2005/212 лицата, на които държавите членки трябва да гарантират ефективни правни средства за защита, са не само тези, които са признати за виновни за извършването на престъпление, но и всички други лица, засегнати от мерките, предвидени в член 2 от това рамково решение, следователно са включени и третите лица.
- 62 В това отношение следва също да се отбележи, че съгласно член 47, първа и втора алинея от Хартата всеки, чиито права и свободи, гарантирани от правото на Съюза, са били нарушени, има право на ефективни правни средства за защита пред съд в съответствие с предвидените в този член условия, по-специално има право неговото дело да бъде гледано справедливо.
- 63 По-конкретно правото на ефективни правни средства за защита означава, че трето лице, чието имущество е предмет на мярка за конфискация, трябва да може да оспори законосъобразността на тази мярка, за да си възстанови това имущество, когато отнемането не е обосновано.
- 64 В случая запитващата юрисдикция подчертава в акта за преюдициално запитване, че трето лице, чието имущество е предмет на мярка за конфискация, няма пряк достъп до правосъдие съгласно националната правна уредба, поради което не е в състояние да предяви надлежно правата си.
- 65 При тези условия следва да се констатира, че в случай като разглеждания в главното производство трето лице, чието имущество е конфискувано, е лишено от правото на ефективни правни средства за защита.
- 66 На следващо място, поради съображенията, изложени в точка 63 от настоящото решение, тази констатация не може да бъде оборена с довода, изтъкнат от Апелативна прокуратура Пловдив, че в положение като разглежданото в главното производство Законът за задълженията и договорите позволява на собственика на конфискуваното имущество да се обърне към осъденото лице за вредите, произтичащи от тази конфискация.
- 67 Освен това Европейският съд по правата на човека приема по същество, че когато държавата е в основата на конфискацията и националната правна уредба и практика не предвиждат процедура, чрез която собственикът да може да защити правата си, тази държава не може да изпълни задължението си по Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи да въведе такава процедура, като предложи лицето, което не е било осъдено за

престъплението, водещо до конфискацията, да търси възстановяване на своето имущество от трето лице (ЕСПЧ, 13 октомври 2015 г., *Ünsped Paket Servisi SaN. Ve TIC. A. Ş. c/у България*, CE:ECHR:2015:1013JUD000350308, § 32).

- 68 С оглед на изложените по-горе съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 4 от Рамково решение 2005/212 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която позволява в наказателно производство да се конфискува имущество, принадлежащо на лице, различно от извършителя на престъплението, без това лице да разполага с ефективни правни средства за защита.

По съдебните разноски

- 69 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

- 1) Член 2, параграф 1 от Рамково решение 2005/212/ПВР на Съвета от 24 февруари 2005 година относно конфискация на облаги, средства и имущество от престъпления във връзка с член 17, параграф 1 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която позволява конфискация на средство, използвано за извършване на престъпление квалифицирана контрабанда, когато това средство принадлежи на трето добросъвестно лице.
- 2) Член 4 от Рамково решение 2005/212 във връзка с член 47 от Хартата на основните права трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, която позволява в наказателно производство да се конфискува имущество, принадлежащо на лице, различно от извършителя на престъплението, без това лице да разполага с ефективни правни средства за защита.

Подписи